

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СЛОВАЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

Наталія Петрица

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОЇ
ПУБЛІЦИСТИКИ**

**Методичні рекомендації
до проведення практичних занять
для студентів 1 курсу ОС «магістр»
ОП «Чеська мова та література»
спеціалізації 035.038. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно)
перша - чеська».**

Ужгород – 2023

**MINISTERSTVO ŠKOLSTVI A VĚDY UKRAJINY
STÁTNÍ VYSOKÁ ŠKOLA
UŽHORODSKÁ NÁRODNÍ UNIVERZITA
FILOLOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA SLOVENSKÉ FILOLOGIE**

Natálie Petrica

SPECIFIKA PŘEKLADU UMĚLECKÉ PUBLICISTIKY

**Metodická příručka
pro studenty oddělení bohemistiky**

Užhorod 2023

УДК 811.162.3'255.4:82-92(076)П

Петріца Н.М. Особливості перекладу художньої публіцистики: методичні рекомендації до проведення практичних занять для студентів 1 курсу ОПІ «Чеська мова та література» ОС «магістр» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.038. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно) перша - чеська». Ужгород, 2023. 35с.

Укладач: **Петріца Н.М.**, кандидат філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри словацької філології

Рецензенти: **Ліхтей Т.В.** – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри словацької філології
Мадяр О. – кандидат філологічних наук доцент Інституту
центральноєвропейських студій філософського факультету
Пряшівського університету

Обговорено і затверджено на засіданні кафедри словацької філології
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
«15» травня 2023 р., протокол №7.

Рекомендовано до друку Вченою радою філологічного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
«19» травня 2023 р., протокол № 7.

©Петріца Н.М. 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	6
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ	31
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	32

ВСТУП

Курс «Особливості перекладу художньої публіцистики» є вибірковою дисципліною, покликаний ознайомити студентів-магістрів зі специфікою і проблемами перекладу художньої публіцистики з чеської мови українською та навпаки.

Когнітивні компетентності курсу передбачають: знання основних теоретичних проблем дисципліни; історії художнього перекладу; специфіку жанрів художньої публіцистики; етапів процесу перекладу художньої публіцистики; способів перекладу та теорію еквівалентності; конкретні способи перекладу синтаксичних конструкцій.

До практичних вмінь та навичок входять: вміння зіставляти кілька перекладів з оригіналом і аналізувати їх з точки зору єдності змісту і форми; використовувати для роботи над перекладами різноманітні лексикографічні джерела; визначати чинники, що впливають на переклад; вміння перекладати твори художньої публіцистики з чеської мови українською та навпаки.

Зразки художньої публіцистики, запропоновані студентам для перекладу, написані відомими чеськими письменниками, журналістами, публіцистами й слугують не лише для набуття та удосконалення навичок перекладу, але й для розширення кругозору та формування наукового світогляду.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
МОДУЛЬ 1.
ТЕМА 1.
ХУДОЖНЯ ПУБЛІЦИСТИКА: ТРАДИЦІЇ, ЖАНРИ

План

1. Основні мовні засоби художньої публіцистики. Специфіка публіцистичних текстів.
2. Тенденції використання жанрів у сучасній публіцистиці.
3. Жанрова структура нарису. Види нарисів.
4. Нарис у друкованому виданні.
5. Замальовка. Замітка.
6. Портрет як один із найбільш популярних жанрів сучасного художньо-публіцистичного мовлення.
7. Есе: сучасна інтерпретація жанру.
8. Сатира: еволюція жанру (фейлетон, памфлет).

Завдання для самостійного опрацювання

1. Есе: сучасна інтерпретація жанру.
2. Сатира: еволюція жанру (фейлетон, памфлет).

Завдання для індивідуальної роботи

1. Підготуйте презентацію/реферат:

Глушко О.К. Художня публіцистика: європейські традиції і сучасність. К.: Арістей, 2010. 192 с.

KVÍTKOVÁ, N. Přínos Františka Palackého k formování publicistického stylu. In Klímová, K. & I. Kolářová ad. (eds.), *Stylistika v kontextu historie a současnosti*, 2013, 95–99.

2. **Перекладіть текст українською; прокоментуйте проблемні моменти, що виникли у процесі перекладу**

(Kouřil R. *Putování slepého hada za pravdou*. Pokus o filozofickou interpretaci In: Věčnost není děravá kapsa, aby se z ní něco ztratilo Soubor studií věnovaných Ladislavu Klímovi. Aluze. Revue pro literaturu, filozofii a jiné, 2010. S.40-44.)

Ve svém příspěvku bych chtěl filozoficky interpretovat kratší alegorii či bajku Ladislava Klímy z roku 1917 *Putování slepého hada za pravdou*.1Co zde ale

znamená pojem „filozoficky interpretovat“ literární dílo? Znamená to především přejít z literatury do filozofie. Zda a jaký rozdíl je mezi literaturou a filozofií, zda jsou to naprosto rozlišné formy sdělování, nebo zda je jedna pouze podskupinou druhé, zde nebudeme řešit, neboť to není předmětem této konference ani tohoto příspěvku.

Na rozdíl od literární interpretace, která vychází z literatury a zůstává v literatuře, tzn. zkoumá formu a obsah díla, jeho provázanost s jinými díly a celou literární tradicí atd., přičemž se opírá především o literární vědu, filozofická interpretace odebrává dílo literatuře, které už tak úplně daný text nepatří. Vyjímá je z literatury, aby je umístila do proudu filozofie, do filozofických střetů a roztržek, do filozofického tázání a historie tohoto tázání. Toto uzurpování je zde snad usnadněno a ospravedlněno i tím, že Klíma sám bývá řazen mezi filozofy a v jeho próze se vždy ožívají jeho filozofické názory.

Ovšem moje otázka po místě Klímovy bajky ve filozofickém pohybu 20. století se stává tázáním po filozofii 20. století jako celku. To ale přináší minimálně dvě obtíže: a) Otázka se zdá být neúměrně široká a vlastně nezodpověditelná, neboť stěží někdo dokáže obhlédnout všechna zákoutí a proměny, kterými si prošlo myšlení 20. věku; b) Filozofie byla vždy rozštěpená na mnoho směrů, multiparadigmatická, pluralitní, ne-jednotná. A příkaz dne zní zachovat onu pluralitu, ne-sjednocovat, nevyhlašovat hegemonii jednoho směru nad druhým, nechat „růst květiny všech barev“. To jsou dvě vzájemně provázané obtíže, které na první pohled znemožňují úkol, který jsme si stanovili, vůbec provést. Přesto si myslím, že cestu v tomto nepřehledném chaosu nalézt lze. Je to dáno i tím, že naše myšlení dnes ještě zcela neopustilo tehdejší čas. A přece už do něj nepatří. Jsme tedy mimo i uvnitř, jsme v nich stále namočení a přece máme odstup od událostí, které určovaly to, čemu dnes říkáme 20. století. Blízkost usnadňuje porozumění, zatímco distance umožňuje nahlédnout věc v celku.

Jedním ze zásadních témat filozofie, a možná téma bytostně nejdůležitější a pro ostatní témata určující, bylo to, co bych nazval „válkou o subjekt“. To, že válka jako taková je pro 20. století konstitutivní, popsali a reflektovali už mnozí jiní, mezi nimi jmenujme filozofy Emmanuela Lévinase, Michela Foucaulta nebo Jana Patočku. Vždyť těžko nevidět dosah a důsledky dvou celoplanetárních katastrof. První smetla starý řád světa a stala se děsivým a opravdovým počátkem nového století a druhá svým šílenstvím dokonala proměnu a současně provedla historický a společenský obrat, kterého jsme my dosud dědicové.

Co je zde ale myšleno pojmem „válka o subjekt“? Jde o válku, již nelze ztotožnit s žádnou bitvou, s žádným mrtvým, s žádným výstřelem ani výbuchem. Ale kterou nelze od těchto bojů oddělit, protože by se jinak ztratila ona vlastní hrozivost moderní války a z jejích bojů by se staly pouhé přestřelky a zabíjení, které je sice samo o sobě svým obrovským množstvím mrtvých děsivé, ale přece jinak by nebylo nijak zvláštní. Nelze dokonce tvrdit, že válka o subjekt začala až světovými

konflikty, snad je její počátek svázán s temným počátkem filozofie, ale nikdy dosud nebyla tak určující, tak děsivě mocná jako tehdy a dnes...

ЛИТЕРАТУРА

1. Hrdlička, M., Gromová, E., ed. Antologie teorie uměleckého překladu (výběr z prací českých a slovenských autorů). Ostrava: Ostravská univerzita, 2004. 344 s.
https://www.academia.edu/4366671/Tvoriv%C3%A9_prekladate%C4%BESk%C3%A9_reflexie_Umeleck%C3%BD_preklad_v_te%C3%B3rii_a_praxi
2. Janecová E., Král'ová B. Tvorivé prekladateľské reflexie (umelecký preklad v teórii a praxi). Tribun EU, 2011.
3. Osvaldová B; Čeňková J. Česká publicistika mezi dvěma světovými válkami: Academia, 2017. 204 s.
4. Zehnalová J. Aspekty literárního překladu: mediační úloha překladatele Univerzita Palackého Olomouc, 2020. 246 s.
5. Глушко О.К. Художня публіцистика: європейські традиції і сучасність. К.: Арістей, 2010. 192 с.

ТЕМА 2

СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ТА ПІДХОДИ ДО ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ

План

1. Становлення публіцистичної термінології української та чеської мови,
2. Жанрові, стильові, структурні і тематичні матричні складові художнього публіцистичного тексту першотвору, що підлягають відтворенню при перекладі.
3. Порівняльний перекладацький аналіз публіцистичних текстів оригіналу та перекладу.
4. Концептуальні відмінності текстів публіцистичного та інших стилів і необхідності застосування перекладацьких прийомів, що відбивають стан артефактів і ментафактів текстів оригіналу відповідно нехудожнього та художнього мовлення.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Концептуальні відмінності текстів публіцистичного та інших стилів і необхідності застосування перекладацьких прийомів

Zavдання для індивідуальної роботи

1. Законспекуйте основні тези праці:

Novotný V. Literární publicistika: 2002. Praha: vl. n. ,2003.

Wagnerová Alena. Literární reportáže. Praha, 2022. 256 s.

2. Перекладіть текст українською; прокоментуйте проблемні моменти, що виникли у процесі перекладу

(ŠALDA, František Xaver. *Studie z české literatury*. V Souboru díla F. X. Šaldy 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1961. 252 s. Soubor díla F. X. Šaldy, sv. 8. S.189-190)

Teige rozdělil svět radikálním řezem ve dvě sféry. Jedna je sféra rozumu, konstrukce, práce, všedního dne; druhá iracionální, hry, zábavy, svátku. A poesii přiřkl zcela otevřeně úkol hry a zábavy a pohoršil tím v tomto věčně důležitostném národě, kde každý druhý člověk studuje před zrcadlem své vrásky, vypadají-li dost myslitelsky a hlubokomyslně, velikou řadu rozšafných občanů. A přece neřekl nic jiného, než co řekl patetický moralista Schiller, když žádal: „Ernst ist das Leben, heiter ist die Kunst.“ A po něm řada estetiků velmi rozšafných a učených, kteří spojují tvorbu s hrou. Člověk není úplný než tam, kde si hraje. Teprve tam, kde je nasycena nutnost, nižší sféra existence, může se rozstříit a rozkřídlit svoboda, vyšší sféra existence – život v užším a vyšším slova smyslu; a není svobody než tam, kde je i svoboda sebezapomenutí, a ta je právě ve hře. Možnost umění a poesie začíná až tam, kde je přebytek sil, kde jsi se osvobodil od pouhé postačitelnosti: „Genug kann nie und nimmermehr genügen.“ A to necítil a nevyslovil jen K. F. Meyer, to cítil a vyslovil ve své jasné chvíli i Dehmel, básník také úplně tendenční a morálně uvědomělý. A dávno před nimi realista Voltaire: „Le superflu, chose très necessaire.“

A ovšem našly by se i teorie básnické zcela blízké teorii poetismu, který se definuje jako „umění žítí, jako zmodernizované epikurejství“. Jde-li v něm o „hru krásných slov“ a „kombinaci představ“, jak nevzpomenouti zde Theodora de Banville s jeho Ódami provazolezeckými a teorie, která je doprovázela?

Ale mějme odvahu domyslet si poetism, a uvidíme, že je to tak právě celá půle poesie – celý jeden její pól –, který se dá svěsti konec konců pod tento postulát.

Všechna Kolumbova vejce a konec konců i vajíčka jsou založena na tautologii, na odvaze k tautologii. Praví: vejce je vejce a není ani brambor, ani jabko, ani kámen; i jest třeba jednat s ním jako s vejcem. Tedy: naťukneme je, nemáme-li náhodou po ruce pohárek na ně. Tautologie kolumbovská praví tedy: poesie budiž poesíí, kritika kritikou, filosofie filosofií, náboženství náboženstvím; račte si to pamatovat a neplést si jedno s druhým. Řeknete, že je to laciná moudrost. A přece ne tak laciná, jak se zdá. Poesie totiž jako všechny životné síly tvořivé má v sobě snahu vystupovati ze sebe, ze své oblasti; chce nám nahraditi jednou malbu a podruhé hudbu, jednou filosofii a podruhé věštbu. Ale kdo ji odkáže a svede do jejích mezí,

prokáže jí velikou službu: službu podobnou té, již prokazuje zahradník stromu, ořeže-li všechny jeho zbytečné větve a po případě i plané kořeny a svede-li jej v prostor menší, ale zato jím hustěji vyplněný a probydlený; i poesie i strom odkázané takto do svých mezí jsou hutnější a větší specifické váhy, než byly předtím.

ЛИТЕРАТУРА

1. Hrdlička, M., Gromová, E., ed. Antologie teorie uměleckého překladu (výběr z prací českých a slovenských autorů). Ostrava: Ostravská univerzita, 2004. 344 s.
https://www.academia.edu/4366671/Tvoriv%C3%A9_prekladate%C4%B5esk%C3%A9_reflexie_Umeleck%C3%BD_překlad_v_te%C3%B3rii_a_praxi
2. Janecová E., Kráľová B. Tvorivé prekladateľské reflexie (umelecký preklad v teórii a praxi). Tribun EU, 2011.
3. Osvaldová B; Čeňková J. Česká publicistika mezi dvěma světovými válkami: Academia, 2017. 204 s.
4. Zehnalová J. Aspekty literárního překladu: mediační úloha překladatele Univerzita Palackého Olomouc, 2020. 246 s.
5. Алексеева Л.О. Виразжальні засоби мови у текстах розмовного, художнього та публіцистичного стилів. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 202 с.
6. Глушко О.К. Художня публіцистика: європейські традиції і сучасність. К.: Арістей, 2010. 192 с.

ТЕМА 3.

ОСОБЛИВІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ НАРИСУ

План

1. Портретний нарис: розповідь про непересічну особистість.
2. Відмінність нарису від жанру біографії.
3. Мова і стиль нарису: роль деталі.
4. Специфіка перекладу нарису чеською мовою та з чеської українською.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Мова і стиль нарису: роль деталі

Zavdanja dla indyvidualnoji roboty

1. **Опрацюйте студію** Černý Václav. Jaroslav Seifert - Náčrt k portrétu. INDEX, Köln, 1982.
2. **Перекладіть текст українською; прокоментуйте проблемні моменти, що виникли у процесі перекладу:** (ČAPEK, Karel. Cestopisy I.: Italské listy : Anglické listy : Výlet do Španěl. 2. soubor. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1980. 296 s. Spisy, sv. 4).

CAMBRIDGE A OXFORD Nejdříve má člověk dojem provinciálního města; a náhle, propána, či je tenhle starý zámek? To je studentská kolej s třemi dvory, vlastní kaplí, královskou síní, kde jedí studenti, parkem, hřišti a já nevím čím ještě. A tady je druhá, ještě větší, se čtyřmi dvory, parkem za řekou, vlastní katedrálou, ještě větší gotickou jídelnou, pětistyletým trémovým, galérií starých portrétů, ještě staršími tradicemi a ještě slavnějšími jmény. Třetí pak je nejstarší, čtvrtá se vyznamenává vědami, pátá atletickými rekordy, šestá nejpěknější kaplí, sedmá nevím už čím, a protože jich je přinejmenším patnáct, spletl jsem si je všechny; vidím jen hradovité paláce perpendikulárního slohu, ohromná nádvoří, kde běhají páni žáci v černých talárech a čtverhranných baretech s třapečkem, z nichž každý má své dva nebo tři pokoje v těchto zámeckých křídlech; vidím gotické kaple vykuchané protestantismem, hodovní síně s estrádou pro masters a fellows, ctihodné uzené portréty earlů, státníků a poetů, kteří odtud vyšli, vidím proslulé backs, totiž zadky kolejí nad říčkou Cam, přes niž jsou hozeny mosty do staletých kolejních parků; pluji po něžné říčce mezi backs a parky a myslím na naše studenty, na jejich hubená břicha a boty prošoupané běháním po přednáškách. Klaním se ti po pás, Cambridgi, neboť dostalo se mi cti jíst na estrádě mezi učenými masters v síni tak ohromné a staré, že mi bylo, jako by se mi to jen zdálo; zdravím tě oběma rukama, Cambridgi, neboť dostalo se mi radosti jíst se studenty, masters a jinou mládeží z hliněných hrníčků v Půlměsíci; a bylo mi dobře mezi nimi. A viděl jsem trávničky, na které smí vstoupit jen master, a nikoliv undergraduate, a schody, na kterých smí hrát v kuličky jen graduate, a nikoliv student; viděl jsem profesory v králičině a pláštích červených jako langusta, viděl jsem, jak graduovaní klekají a líbají ruku místokancelářovu; z těch všech divů jsem mohl nakreslit jen jednoho ctihodného kolejního probošta, jenž mi nalil skleničku šery aspoň tak starého jako starý Pitt.

3. **Перекладіть текст українською; прокоментуйте проблемні моменти, що виникли у процесі перекладу** (портретний нарис: Náčrt

duchovního portrétu Stanislava Krátkého <https://casopiskontexty.cz/nacrt-duchovniho-portretu-stanislava-kratkeho/>)

V pozdravech přátelům se často objevuje slovo *úžas*. Každá maličkost představovala pro Krátkého důvod, aby žasnul. Dokonce celý rok 2004 prožíval jako rok „mariánského úžasu“. Přál si, aby nás všechny světlo mariánského úžasu prozářilo ve dnech, které jsou před námi. A šlo v jeho případě vždy o dny plné různých návštěv a setkání, jež zažíval při své misii. Za „radostnou píseň“ považoval svou službu na exerciciích. Označoval to jako „misijní úžas“. Pěvně věřil, že když budeme „tím, čím máme být, oslovíme a získáme celý svět“. Často ho mile překvapovaly horlivost a nadšení věřících a mnohdy v tomto kontextu vyzdvihoval zásluhy laiků. Přesto považoval za zahanbující, kolik úžasných možností zůstalo nevyužito. Když však viděl někoho angažovaného, jásal (ba „skákal“) radostí. Počet aktivních lidí ho uchvacoval: „Tolik andělů jsem ani nečekal,“ prohlásil jednou, když se setkal s živým společenstvím nadšených věřících. Nikdy se necítil sám, neboť nikdy ve svém životě ani sám nebyl – velké tajemství křesťanského společenství se mu vždy ukázalo jako plné útěchy. „V tichém úžasu nad tajemstvím života“ žehnal těm, s nimiž se setkával na svých cestách. Za všechna setkání byl vděčný (jako sv. Pavel), vnímal je jako něco „od Boha nám daného“. Našel v nich onen stonásobek, který Kristus slibuje svým věrným učedníkům.

Ačkoliv se nám svět může zdát „špatný a zkažený, plný zla a nespravedlnosti“, podle Krátkého se za touto rouškou skrývá spousta dobra, krásy a radosti, což v nás vzbuzuje úžas.^[7] Jeho přístup ke světu byl autenticky křesťanský: jeho víra se nerodila ze strachu, nýbrž z úžasu nad nepopíratelnou přítomností mnoha dobrých věcí. Podepsal by jistě větu amerického rabína A. J. Heschela, dle něhož je absolutní úžas „pro pochopení Boží reality tím, čím je jasnost a zřetelnost pro pochopení myšlenek matematiky. Nežasneme-li, jsme k jemnostem hluchí.“^[8] Realita, kterou máme před sebou, nám byla dána jako dar: první aktivitou člověka je tak její přijímání a poznávání. V tomto postoji je údiv obsahující přitažlivost, pro niž může člověk k životu přilnout a hledat v něm působení láskyplné Stvořitelovy ruky, který má vše, i v těch nejkřivějších dobách, pod kontrolou. Lidské hledání vychází z tohoto prvotního postoje úžasu nad přitažlivou skutečností, kterou tajemně řídí Boží prozřetelnost. Bůh mne (stejně jako všechny ostatní) ve všech okamžicích existence nepřestává utvářet. On je větší než já, je více mnou, než jsem já sám, jen díky němu existuji.

ЛІТЕРАТУРА

1. Černý Václav. Jaroslav Seifert - Náčrt k portrétu. INDEX, Köln, 1982.

2. *Čtení o Bohumilu Hrabalovi: rukověť otevřeného díla* / Annalisa Cosentino ed. Vydání první. Praha: Institut pro studium literatury, 2016. 189 s.
3. Hrdlička, M., Gromová, E., ed. Antologie teorie uměleckého překladu (výběr z prací českých a slovenských autorů). Ostrava: Ostravská univerzita, 2004. 344 s.
https://www.academia.edu/4366671/Tvoriv%C3%A9_prekladate%C4%BESk%C3%A9_reflexie_Umeleck%C3%BD_preklad_v_te%C3%B3rii_a_praxi
4. Janecová E., Král'ová B. Tvorivé prekladateľské reflexie (umelecký preklad v teórii a praxi). Tribun EU, 2011.
5. Osvaldová B; Čeňková J. Česká publicistika mezi dvěma světovými válkami: Academia, 2017. 204 s.
6. Rzounek V. Epik tvořivého lidství: (náčrt portrétu národního umělce Bohumila Říhy): k 75 narozeninám národního umělce B. Říhy: literárněvědná studie. Praha. 1982.
7. Zehnalová J. Aspekty literárního překladu: mediační úloha překladatele Univerzita Palackého Olomouc, 2020. 246 s.
8. Антонівська М.О. Головні особливості функціонування та перекладу метафор у сфері публіцистичного дискурсу //Молодий вчений. - № 4 (1). 19-23 с.

ТЕМА 4.

ОСОБЛИВІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ЕСЕ

План

1. Стил ь і мова есе.
2. Жанроутворюючі риси есе.
3. Глибина смислу і блиск форми.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Есе в художній публіцистиці: нові стильові конструкції

Завдання для індивідуальної роботи

1. **Опрацюйте основні тези статей:**

Гарачковська О. Есе в художній публіцистиці: нові стильові конструкції // Теорія і практика журналістики № 2(10) (2022) Режим доступу: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/269831>

MINÁŘOVÁ, E. Informativní a persvazivní funkce jako konstituující faktor projevu. Funkční styl publicistický. In Čechová, M. & M. Krčmová ad. *Současná stylistika*, 2008, 206–244.

2. **Перекладіть текст українською; прокоментуйте проблемні моменти, що виникли у процесі перекладу** (есе відомих чеських авторів František Xaver Šalda, dále Jan Patočka, Jan Mukařovský, Václav Havel, Karel Kosík, Václav Bělohradský, Pavel Švanda, Moc bezmocných ese Václava Havla)

MOC BEZMOCNÉHO Václav Havel

Zní to možná jako klišé, když se řekne, že z tuctu způsobů, jak vyprávět Havlův život (příběh politizujícího intelektuála, příběh moci atd.) je nejdůležitější ten „americký“: příběh odvahy. Je to však pravda. Slovo odvaha se u nás používá nerado a s ostychem, pokud jsme ochotni ji někomu připsat, pak nejčastěji mrtvým a nejradši mučednický zemřelým. Havel však patří k lidem, kteří rehabilitují odvahu jako ctnost každodenní, naoko všední, ve skutečnosti o to víc podstatnou. Popis mnohých Havlových činů včetně těch nejvýznamnějších (vznik dramát a esejů, Charta, zatčení atd.) vyznívá v knihách překvapivě civilně a neheroicky: samozřejmě jen do chvíle, kdy si pozorovatel vzpomene nebo představí, co (by) za dané situace dělal sám.

Koho slovo odvaha irituje, ať si pod ním představí jen samozřejmé konání nesamozřejmých věcí. U jeho kořene byl v Havlově případě politický idealismus první republiky, který si odnesl z rodiny a jenž se mimo oblast juvenilních textů projevoval třeba v rituálních a poznávacích návštěvách u prominentů předúnorového režimu, jak kulturních, tak politických, které Havel konal v první polovině padesátých let. Zvonil u dveří Edvarda Valenty nebo Vladimíra Holana a oslovoval „bývalé“ politiky bez ohledu na to, že mu jejich názory a rady nemohly být v dohledné době k praktickému užitku. Venku zuřil takzvaný socialismus a z pohledu patnáctiletého sotva co mohlo nasvědčovat, že se starý režim někdy obnoví. Nešlo však o praktickou upotřebitelnost všech nastrádaných informací, ale o shodu či porozumění ve smyslu: ano, vy jste tedy mysleli vážně to, co jsem od vás četl. I myšlenky momentálně prohrávající mohou mít vlastní vážnost, pravda se nemění podle trhacího kalendáře.

V tom mládí byla i spousta nadhledu, odstupu, humoru, ale od začátku jím prozařovalo něco neúhybného, co se projevovalo třeba v Havlově psaném stylu. Myšlenky se v těch větách nerozvíjely o překot. Jako by se v nich předtím vůbec neškrtilo, neimprovizovalo, ale jako kdyby ty texty vznikaly rovnou s představou

celku. Psalo se v nich často o stejných tématech jako ve vládních novinách, ale s úplně jiným významem. Například socialismus, jehož budováním se režim zaklínal, si Havel definoval jako solidaritu s hůře postavenými, aniž mezi nimi, tak jak to dělala vládnoucí strana, někoho předem kádroval

LITERATURA

1. Hoza Pavel. Neviditelný člověk. Eseje a portréty. Praha, 2023. 180 s.
2. Janecová E., Král'ová B. Tvorivé prekladateľské reflexie (umelecký preklad v teórii a praxi). Tribun EU, 2011.
3. MINÁŘOVÁ, E. Informativní a persvazivní funkce jako konstituující faktor projevu. Funkční styl publicistický. In Čechová, M. & M. Krčmová ad. *Současná stylistika*, 2008, 206–244.
4. Гарачковська О. Есе в художній публіцистиці: нові стильові конструкції // Теорія і практика журналістики [№ 2\(10\) \(2022\)](#) Режим доступу: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/269831>

МОДУЛЬ 2

ТЕМА 5.

САТИРА І ГУМОР У ХУДОЖНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ

План

1. Фейлетони сюжетні і безсюжетні, сатиричні і гумористичні.
2. Памфлет - жанр, що «все спалює».
3. Памфлет як породження традиції нетерпимості.
4. Специфіка перекладу засобів комізму: іронія, сарказм, гіпербола, літота, гротеск, пародія, оксюморон, парадокс, чорний гумор.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Памфлет - жанр, що «все спалює».
2. Памфлет як породження традиції нетерпимості

Завдання для індивідуальної роботи

1. Опрацюйте основні тези статей: "

MRÁZKOVÁ, K. Emotivní funkce a expresivita v současné české publicistice. In Klímová, K. & I. Kolářová ad. (eds.), *Stylistika v kontextu historie a současnosti*, 2013, 199–207.

Кочерган М. П. До питання про безеквівалентну лексику і лакуни та способи їх компенсації. *Проблеми зіставної семантики*. Збірник статей за доповідями Міжнародної наукової конференції з проблем зіставної семантики. Київ, 1999. С. 42–45

2. Перекладіть фейлетони українською мовою:

ČAPEK, Karel. Jak se co dělá. Praha: František Borový, 1938. [Dostupné online](#).

Redakční štáb. Redakční štáb není žádný velitelský sbor, nýbrž prostě souhrn všech aktivních členů redakce; někteří z nich mají na sobě bílé pracovní hazuky, podobné plášt'ům holičským, ale ty neoznačují žádnou zvláštní hodnotu nebo šarži. Nosí je hlavně ti redaktori, kteří vedou sedavý život u redakčního stolu; ti však, kteří pobíhají po městě, docházejí do sněmovny nebo navštěvují různé schůze a porady, vystupují v obyčejném civilu; nejvýš ukrývají pod klopou kabátu novinářský odznak, se kterým se vytasí jenom tehdy, když je strážník někam nechce pustit. Pokud vím, nikdo se dosud nepokusil vyzkoumat, z jakých lidí se dělají novináři. Je

sice novinářská škola, ale ještě jsem nepotkal novináře, který by z ní vyšel; zato jsem shledal, že každý novinář býval kdysi medikem, inženýrem, právníkem, literátem, úředníkem Exportního ústavu nebo čím jiným, a že toho z nějakých důvodů nechal. Někdy to bývají, abych tak řekl, jaksi ztracené existence, které se „uchytí“ jako žurnalisté; neříká se o nikom, že se „uchytil“ jako poslanec nebo bankovní ředitel; ale novinář se obvykle „uchytí“, a to téměř doslovně, podle přísloví, že „jen drápek uvíz, a chycen je celý ptáček“. Novinářem se člověk zpravidla stává tak, že z mladistvé nezkušenosti napíše něco do novin; k jeho nemalému úžasu to v novinách vyjde, a když přijde s něčím podruhé, řekne mu v redakci pán v bílém chalátě něco jako „napište nám zas něco“. Ve většině případů se člověk stává novinářem následkem svedení; nevím o nikom, kdo by od dětství horoval jen o tom, že jednou bude žurnalistou. Snad si přál být majitelem kolotoče, strojuvůdcem nebo námořníkem; a hle, jakýmsi vyšinutím z dráhy svých snů se stal členem redakčního štábu. Někdy se člověk dá k novinám, protože o sobě věří, že má dobré pero; ale ani to není nevyhnutelnou 14 podmínkou. Prostě novináři, podobně jako herci a politikové, se rekrutují z osob nejrůznějšího povolání, které se jaksi dostanou na scestí.

Šéf, šéfredaktor, náš starý neboli dědek, je hlavou redakce. Tato hlava je většinou ukryta ve svém pokoji, kde koná porady, přijímá návštěvy a raporty a někdy také píše; v nepravidelných časových obdobích však vyráží ze svého úkrytu a burácí, že v novinách není kterási zpráva nebo že tam nějaký vrták něco popletl nebo tak. V tu chvíli se veškero tvorstvo v redakci chvěje jako zvěř v džungli, ve které se rozléhá královský řev tygra; i klapky psacích strojů našlapují tišeji než jindy a sluha méně řinčí talíři a sklenicemi, ve kterých roznáší večere. Jindy zase panuje v zavřené šéfmárně nápadné a tajemné ticho; to tam je nějaká vlivná návštěva, a na celou redakci ulehne důležitá tlumenost, jež připomíná sanatorium. Na většině šéfredaktorů leží hrozná kletba: trpí děsivou předtuchou, že co neprojde jejich rukama, bude určité nějaká bota, a přitom chmurným vědomím, že nemohou pročíst ani pětinu toho, co půjde do listu. Na jejich stole se vrší hory dopisů a rukopisů, které nemohou prolístovat ani do tří let; znal jsem jednoho šéfa, který pokaždé, když nános papírů na jeho psacím stole přesáhl výšku jednoho metru, dal prostě celý stůl i s papíry odtáhnout do kouta a přinést nový. Oblíbený sen většiny šéfredaktorů je, že musejí nějak zreformovat celou redakční práci, aby ji mohli obsáhnout; i stráví téměř polovinu svého plodného života tím, že vydávají různé směrnice, oběžníky, fermany, připomínky a řády, kterak zjednodušiti redakční provoz; kteréžto předpisy jsou sice vždy do posledního puntíku splněny, ale příjemný, žvatlavý a roztržitý chaos redakce se tím nezmění ani o chlup.

3. Перекладіть фейлетони українською мовою:

(Ivan Klíma: Má veselá jitra Режим доступа:

https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/57/83/15/ma_vesela_jitra.pdf)

Ve středu ráno, bylo to den před Štědrým večerem, jsem vstával ve čtvrt na pět. Budík jsem si nařídil sice až na pátou, ale stejně, vědom si žalostné nezbytnosti časného vstávání, jsem už od tří hodin nespal. Došoural jsem se do jídelny, jejíž okno vedlo na sever, a na jeho rámu byl tedy připevněn teploměr. Posvítíl jsem si na stupnici baterkou. Horní okraj rtuťového sloupce vyčuhoval těsně nad nulu. Dost zima, aby se člověk netěšil, jak stráví osm nebo devět hodin pod širým nebem, ještě k tomu vestoje a s rukama neustále zchlazovanými studenou vodou. Ale vzhledem k roční době se na nepřízeň osudu nedalo žehrat. Mohlo být mrazivěji.

Děti spaly a žena také. Nasnídal jsem se v kuchyni. Pak jsem na sebe nevlékl dva svetry, lyžařskou větrovku a na nohy troje ponožky. Byl bych si po včerejší zkušenosti vzal rád čtvery, jenže jsem neměl tak obrovské boty.

Do celé záležitosti mě zatáhl můj bývalý kolega z fakulty Petr. Petr byl estetik, filolog a literární kritik. Poslední tři roky si vydělával na živobytí nejprve jako noční hlídač ve skladišti jakýchsi stavebních podniků a později jako topič. Během těch tří let utratil své poslední úspory, a když zjistil, že poctivou prací se člověk slušně neuživí, rozhodl se, že dá výpověď a bude si hledat nějaké výnosnější povolání. Asi před týdnem mě zavolal (nemluvili jsme spolu nejméně půl roku) a po obvyklé otázce na mé zdraví a konání se věcně zeptal:

„Nechtěl bys prodávat ryby?“ „Prodávat ryby?“

„Vánoční kapry,“ vysvětlil. „Dá se při tom fantasticky vydělat.“

„Ale já...“ Zaskočil mě svým dotazem tak naprosto, že jsem promeškal okamžik k odmítnutí. „To mě nikdy nenapadlo.“

„Koho by to někdy napadlo,“ řekl konejšivě. „Ale ty jako spisovatel bys měl zkusit všechno!“

„Nejsem ten typ spisovatele, co musí všechno zkoušet,“ protestoval jsem.

„Ale seš!“ prohlásil s autoritativností, která prozrazovala jeho původní profesi.

„Kromě toho přitom vyděláš fůry prachů. Nepovídej, že by ti před Vánocema nebodly.“

„V životě jsem nezabil kapra. A nezabil bych,“ dodal jsem s nadějí, že tento argument nemůže oslyšet.

„S tím si nedělej starosti, to obstarám já,“ slíbil. „A jinak to je sranda. Na dva tři dny. A hodí ti to nejmíň dva tácy!“

Za hodinu byl u mě v bytě a pokračoval v nadšeném líčení podniku, pro nějž mě získával. Loni jeden jeho bývalý posluchač prodával ve stánku před Bílou labutí a přišel si za čtyři dny na deset tisíc čistého, a i když se nám asi nepodaří urvat tak skvělé místo, protože to pochopitelně taky něco stojí, dva či tři tisíce nám to hodí určitě. Ale abychom nějaké slušné místo získali, rozváděl svoji myšlenku, musíme samozřejmě nejdřív něco pustit.

Konečně jsem pochopil, oč mu jde. Měl skvělou ideu, svou pracovní sílu a byl dokonce odhodlán vraždit kapry, chyběl mu však společník s kapitálem.

4. Перекладіть памфлет українською мовою:

Jan Čulík. Literatura, nebo povrchní politický pamflet? Klaus píše primitivně a arrogantně, ale Vieweghova kniha je slabá Режим доступу:
<https://legacy.blisty.cz/art/12147.html>

Viewegh mi připadá jako hologram: obsahuje v každé plošce své "osobnosti" o české "mediálně traktované" společnosti všechno. Svým - značně autobiografickým - dílem i svou osobou funguje citlivě jako seismograf. Nejen jeho dílo, ale i jeho osobní postoje jsou cenným materiálem ke studiu českých poměrů. Tak jeho nesmírně zábavný román *Účastníci zájezdu*, dílo, jemuž autor dokázal vtělit dosud snad nejucelenější literární strukturu - je především cenným antropologickým svědectvím o mentalitě a způsobu myšlení médií ovlivňované části české společnosti v první polovině devadesátých let. Pozdější Vieweghovy literární texty pak, zdá se mi, mapují další vývoj frivolních vrstev postkomunistické české společnosti, i když třeba jeho *Román pro ženy*, má, zdá se mi, mnoho společného s britskou Bridget Jonesovou. Na to, aby to bylo literaturou či uměním, je to, co píše Viewegh, hodně banální a povrchní - i když je nutno ocenit autorův smysl pro ironii a humor i zábavnost jeho textů. (Autor to všechno nakonec sám ví a sám sebe v této věci paroduje jako "komerčního spisovatele".) Přesto je však nutno zabývat se Vieweghem, protože je to z antropologického hlediska pozoruhodný, možná typický jev určitých vrstev současné české společnosti.

Co je podstatou Vieweghova komerčního úspěchu? Viewegh skutečně *umí psát*. To je nezpochybnitelná skutečnost, ať literární kritikové bědují nad "pokleslostí" jeho knih jakkoliv intenzivně. Ne vždycky se mu podaří vytvořit v románu pevnou, nosnou strukturu - zejména jeho ranější knihy končívají trochu bezradně. Avšak Viewegh je přesto *čtivý*. Otevřu-li na první stránce jakoukoliv Vieweghovu knihu, spisovatel mě do ní svým stylem, svou ironií, svou schopností vyprávět příběh a komentovat věci kolem sebe, vtáhne. Jeho texty se čtou se zájmem, Viewegh *umí bavit*. Jeho *Báječná léta s Klausem* jsou svým způsobem pokračováním jeho rané knihy inspirované životem jeho vlastní rodiny na maloměstě za komunismu, *Báječná léta pod psa*. Viewegh tentokrát líčí - s ironií, humorně a zábavně - zážitky své rodiny od pádu komunismu v roce 1989 v podstatě až do současnosti. Soustředí se na individuální osudy příslušníků své rodiny, které často ironizuje a karikuje. Dění ve společnosti vnímá především právě očima příslušníků této rodiny, dvou synů Kvida a Paca a jejich partnerek či manželek, a rodičů a prarodičů Kvida a Paca. Zábavně komickým prvkem je v závěru knihy i chování dvojčat - dvou divokých, malých Pacových synů. Dědeček, postižený útlakem za

komunismu, je karikován jako bigotní protiromský rasista a poté, co vydělá na kupónové privatizaci, jako nekritický obdivovatel Václava Klause - když ho Klaus "zradí" a uzavře se sociálními demokraty opoziční smlouvu, dědeček dostane - tentokrát vážný - infarkt.

Otec rodiny ztratí v důsledku podlého chování svého přítele zaměstnání a upadne do deprese, z níž ho nedostane práce řidiče pro manželku, která v postkomunistickém prostředí začne působit jako právnička, ale až dovolená ve Středozeří, kde se naučí s nadšením grilovat maso. Kvido postupně zaznamenává spisovatelský úspěch, těší se mediální "slávě", rozejde se s manželkou, s níž má dceru, a věnuje se v Praze sexuálně promiskuitnímu životu.

Potud Vieweghův román nevybočuje z rámce jeho ostatního psaní - je to zábavná historie z české současnosti.

Jenže autor měl tentokrát ještě jiný záměr, a tím, bohužel, svou knihu jako literární dílo silně poškodil. Koncipoval ji jako politický útok na Václava Klause a ODS. Tento útok není literárně přesvědčivý. Autor se pokusil využít svého vypravěčského umu k tomu, aby vyvolal u čtenáře zaujetí z jeho příběhu - a když usoudil, že je čtenář už dostatečně zatažen do zábavné historie jeho rodiny, podřídil příběh otevřeně politické předvolební propagandě.

Aby nebylo mýlky: v žádném případě netvrdím, že nesmí mít spisovatel politický názor a že by ho nesměl vyjadřovat ve svých literárních dílech. Potíž je, že by vyjadřování takového názoru nemělo sklesávat do propagandy: mělo by respektovat literární a umělecká měřítká díla a neporušovat je hrubým politickým PR.

Všechny kapitoly Vieweghovy knihy *Báječná léta s Klausem* mají v záhlaví - většinou nesmírně hloupé - citace z knihy Václava Klause *Na rovinu*, z parafrází na tyto citace jsou pak utvořeny tituly kapitol, které tím označují děj, odehrávající se v Kvidově rodině. Ten je přirozeně naprosto jiný než to, o čem Klaus diskutuje ve svém virtuálním světě.

Jde o chytrý literární tah. Systematickou konfrontací Klausových citací s "normálním" dějem vzniká pozoruhodný kontrast mezi dřevěným, samolibým Klausovým vyjadřováním a "přirozenou realitou", kterou živě, komicky a ironicky líčí příběh. Kapitola "Neofrněná etika" má například v záhlaví tento Klausův výrok:

V době kdy tato kniha bude v tisku, se pravděpodobně zúčastním v Monte Carlu mezinárodního fóra na téma business ethics: Co může stát dělat proti korupci. Nejprve jsem váhal, jestli mám na tuto konferenci jet, protože si dovedu živě představit, jaké zploštělé, trivializované, povrchní, ofrněné, nafoukané, arogantní postoje tam budou od údajných odborníků na etiku zaznívat, zejména vůči ekonomikám postkomunistických zemí a ekonomikám třetího světa. Nicméně manželka mi docela správně říkala, prosím tě, jed' tam, protože je třeba, aby to tam také někdo vysvětloval jiným způsobem.

Kdyby Viewegh zůstal u této konfrontace hloupých citátů z Klause a svého humoristického rodinného příběhu, vznikla by sice knížka pořád ještě nehluboká, ale řadila by se asi k těm lepším věcem, které se Vieweghovi podařilo kdy napsat. Implicitní, nekomentovaný kontrast mezi primitivismem Klausových výroků a "přirozeným" Vieweghovým příběhem by totiž fungoval s noblesou - celkový efekt by byl silný. Nevadilo by ani, že na šíleného, nedoslýchavícího, proklausovského dědečka reagují jeho vnuci (většinou tiše, aby to dědeček neslyšel a nedostal infarkt), ostrou, frustrovanou kritikou na adresu Václava Klause.

Bohužel, autorovi to nestačilo. Už v této kapitole o "neofrněné etice", přibližně od sto padesáté stránky své knihy podrobuje Viewegh své vyprávění otevřené předvolební politické propagandě. Kniha tu kulminuje tím, že se na pár stránek promění v otevřený, stranickopolitický útok n Klause (Paco i Kvido, stejně jako jejich matka, podporují Čtyřkoalici, chodí na demonstrace ve prospěch televizních rebelů - a kniha vytváří dojem, že právě Čtyřkoalice je jedinou možnou politickou alternativou pro Českou republiku. Normální člověk přece Klause nemůže volit. Je to chabá propaganda, která literární text ničí. Inteligentní kritika Václava Klause by byla přijatelná, avšak Vieweghovy antipatie vůči Klausovy vyražejí na povrch a text se náhle mění v politický pamflet:

LITERATURA

1. Zehnalová J. Aspekty literárního překladu: mediační úloha překladatele Univerzita Palackého Olomouc, 2020. 246 s.
2. MRÁZKOVÁ, K. Emotivní funkce a expresivita v současné české publicistice. In Klímová, K. & I. Kolářová ad. (eds.), *Stylistika v kontextu historie a současnosti*, 2013, 199–207.
3. Бублейник Л.В. Проблематика художнього перекладу: семантико-стилістичні аспекти: навч. посіб. Луцьк: Видавництво ВІЕМ, 2011. 164 с.
4. Антонівська М.О. Головні особливості функціонування та перекладу метафор у сфері публіцистичного дискурсу //Молодий вчений. - № 4 (1). 19-23 с
5. Глушко О.В. Художня публіцистика: традиції, проблеми, перспективи. Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2345>

ТЕМА 6.
ОСОБЛИВІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ЛІТЕРАТУРНОГО ПОРТРЕТУ
План

1. Особливість перекладу портрету як одного із найпопулярніших жанрів сучасного художньо-публіцистичного мовлення.
2. Жанр літературного портрету в чеській художній публіцистиці

Завдання для самостійного опрацювання

1. Жанр літературного портрету в чеській художній публіцистиці

Завдання для індивідуальної роботи

1. Опрацюйте основні тези статті:

MINÁŘOVÁ, E. Obrazná vyjádření ve stylu publicistickém. In Jančáková, J. & M. Komárek ad. (eds.), *Spisovná čeština a jazyková kultura 1993*, 1995a, 181–183.

2. Перекладіть текст українською; прокоментуйте проблемні моменти, що виникли у процесі перекладу

NÁSILNÍK TLUSTÝCH ČAR. Milan Kundera In: Kosatík P. Česká inteligence. Od Jaroslava Golla po Magora. Praha: Mladá fronta, 2011.S. 329-334.

Ve světě nejznámější český spisovatel posledních čtyř desetiletí, který se nerad baví s novináři. Dvě charakteristiky Milana Kundery, které mají jedno společné: stav oddělení. Světovou slávu Kundera dobyl výměnou za ukončené kontakty s domácím světem a od novinářů kladoucích otázky se odtrhl jako člověk, který chce svá sdělení diktovat od A do Z sám.

O jeho světové slávě od Paříže po Peking je známo všechno. A také nelásku k žurnalistům Kundera vysvětlil už před lety trojím způsobem: novinář se ptá zásadně na věci, které tázaného nezajímají, z odpovědí použije jenom ty, které se mu hodí, a navíc je převypráví svými slovy, čímž pošle tázaného definitivně do kolen. Kdo kdy přičichl k práci v novinách, ten ví, že Kundera má v tom všem pravdu, přesto však asi sotva lze říci, že všichni, kdo na rozdíl od něho martyrium s novináři podstupují, jsou lidé, kterým na smyslu slova nezáleží, popřípadě exhibicionisté, kteří chtějí mít

jméno v novinách za každou cenu. Zkreslení, vytýkané Kunderou, je přece podstatou každé komunikace, slyšet se navzájem znamená vždycky přeložit si řeč druhého do vlastního jazyka a o přesnosti při tom netřeba si dělat iluze. Položil si Kundera někdy otázku, jakým způsobem čtenáři vlastně vnímají jeho romány, tedy texty, které na rozdíl od kompromisních rozhovorů považuje za kanonické dílo? V hlavách těchto čtenářů přece nakonec nutně vznikne stejný galimatyáš jako v představách zlořečených novinářů: napíše-li spisovatel „dům“, „pes“ nebo „láska“, představí si každý čtenář něco trochu jiného, podle své zkušenosti – a určitě odlišného od toho, co měl na mysli pedantický spisovatel.

Proč tolik úzkostlivé kontroly nad výsledkem práce, jejíž proměně v chaos se stejně nedá zabránit? Co je důležitější: když čtenář pochopí text podle autora, anebo když mu porozumí podle sebe?

Není to dobře ani špatně, jen konstatujeme: svou první tlustou čáru v životě Kundera namaloval, když mu bylo třicet – a svůj literární život od té doby dodnes počítá až od té chvíle, od napsání první povídky z pozdější knihy *Směšných lásek*. Co bylo předtím, přestalo pro něj existovat. Dokud bude naživu, tiskem asi nevyjde jeho básnická prvotina *Člověk, zahrada širá* (1953), fučíkovská poéma *Poslední máj* (1961), kniha o Vladislavu Vančurovi *Umění románu* (1960) apod. Kunderovi nepřátelé v tom vidí projev snahy dodatečně retušovat literární životopis, pro toto podezření však není žádný důkaz. Daleko pravděpodobnější se zdá, že se tak v Kunderově životě poprvé silně projevila tendence, jež potom s lety rostla, až dnes zbytněla – totiž vládnout rozumem všemu, i skutečností tak na pohled se vzpírajícím ovládnání, jako je minulost, jež se stala. Pro osobnost Kunderova významu by sotva byl problém přiznat se dodatečně k dávným omylům. Ty staré texty však mají v jeho očích ještě jednu, horší vlastnost, která je odeslala mezi neviditelné: jsou špatně napsané.

V totalitních režimech není důležité jenom to, co se říká, ale *kdo* to říká. Žádný fakt nehraje roli, dokud ho nevysloví a vahou své osobnosti neprosadí správný člověk. V padesátých, a dokonce ani v šedesátých letech si komunistická strana nemohla stěžovat na nedostatek psavců ochotných sloužit jí do roztrhání těla, ale žádného z oněch pokorných děldopů (dělnických dopisovatelů) si režim nemohl postavit do výkladní skříně. Pro Kunderu však v té době mluvilo mnohem víc než to, že psal loajálně. Pocházel ze špičkové brněnské kulturní rodiny (otec byl významný klavírista a rektor JAMU) a vyrostl v domácnosti, kde se dalo do knihovny sáhnout po kterémkoli významném díle klasické i moderní literatury. Ze snů o sochařské, malířské, případně skladatelské dráze nakonec sice zbyla „jen“ literatura, už jako mladík ji však Kundera psal podstatně jinak než jeho vrstevníci.

Jeho texty prozrazovaly: je vzdělaný. Zatímco jiní v Praze zaváděli literární normy dovezené ze Sibíře, Kundera studoval evropskou kulturní tradici. Své psaní opřel nikoli o pozorování skutečnosti, ale o její analytické promýšlení. Místo pocitů sliboval: s logikou člověk dojde dál. Proti ničemu z toho v obecných rysech komunisté nic nenamítali, dokud se neukázalo, že i tímto, jako každým jiným

způsobem myšlení člověk nakonec dospěje do bodu, kdy zjistí: hnutí, jemuž sloužím, je v zásadním rozporu s hlavní otázkou moderního člověka, otázkou svobody.

Zatímco tedy Kundera vystupoval na spisovatelských sjezdech a konferencích s úvodními projevy, ve kterých (tak jako třeba na proslulém IV. sjezdu v roce 1967) tváří v tvář socialistickým realistům kombinoval Voltaira a Helvetia (a tím automaticky podržoval českou literaturu evropským měřítkům), dostával se vůči nim do opozice. Věděli to o něm, báli se ho dokonce víc, než odpovídalo jeho tehdejšímu přesvědčení, na zmíněném IV. sjezdu v něm spatřovali hlavu spisovatelské opozice, kterou nebyl...

ЛИТЕРАТУРА

1. Hrala, Milan (ed.). Kapitoly z dějin českého překladu. Karolinum, Praha, 2002.
2. Kamerou, tužkou a sprejem- Inspirační a polemická příručka pro budoucí novináře, dokumentaristy a umělce. Режим доступу: https://www.educon.cz/prilohy/projekty/kamerou_tuzkou_i_sprejem_cz.pdf
3. ŽVÁČEK, Dušan. Kapitoly z teorie překladu I: (odborný překlad). Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. ISBN 80-7067-489-X. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:a32af1b0-c14d-11e3-aec3-005056827e52>
4. Глушко О.В. Художня публіцистика: традиції, проблеми, перспективи. Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2345>

ТЕМА 7.

ОСОБЛИВІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНОЇ СТАТТІ

План

1. Жанрові різновиди художньо-публіцистичної статті (проблемна, оглядова, полемічна, літературно-критична, ювілейна, науково-популярна).
2. Специфіка перекладу художньо-публіцистичної статті.

Завдання для самостійного опрацювання

Переклад оглядової, полемічної, літературно-критичної статті

Zavдання для індивідуальної роботи

1. **Опрацюйте основні тези статті:**

Michal Charypar Umělec v (pre)modernistickém smyslu: ohlas máchova díla v literární publicistice po roce 1858. Режим доступу:

<https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:77379de4-633a-4350-ad09-eb24793868d1?article=uuid:818c64e5-8068-48e8-aa2c-136267d487a4>

3. **Перекладіть текст літературно-критичної статті українською мовою; прокоментуйте проблемні моменти, що виникли у процесі перекладу.**

Kusáková L. Vodičkovy rané komparatistické studiero In: Felix Vodička. Sborník příspěvků z kolokvia pořádaného Ústavem pro českou literaturu AV ČR k třicátému výročí úmrtí badatele dne 29. ledna 2004. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2004. S. 74-82.

Nový přístup lze pozorovat již ve volbě badatelského tématu. Vodička volí témata závažná, schopná odhalovat relevantní skutečnosti o díle českých autorů nebo vypovídat o důležitých momentech českého literárního vývoje. Například porovnání Vrchlického s Théodorem Banvillem, jehož poetika byla českému básníkovi velmi blízká (zejména její inspirace uměním a formální virtuozita), umožnilo Vodičkovi stanovit jemná specifika Vrchlického poezie a zároveň poukázat na významný podíl francouzského parnasismu na udržování romantických tendencí v české literatuře na konci 19. století. Podobný efekt mělo srovnání poezie Březinovy a Baudelairovy. Kontrapozicí těchto vyhraněných básnických typů, poukazem ke styčným i rozdílným bodům se Vodičkovi podařilo vysvětlit Březinovo dílo zřetelněji a detailněji, nežli na základě jednostranné analýzy života a díla tohoto českého básníka. V případě třetí studie umožnilo sledování ohlasu Bérangerovy „chansony“ v české literatuře 19. století představit specificky českou realizaci politické poezie (subjektivní, intimní a sentimentální tón u romantiků a májovců; patos a rétorika u ruchovců) a poukázat na zcela odlišné společenské, politické a literární podmínky pro tento žánr v českých zemích: absence velkoměstského publika, absence revoluční situace, specifické, ve své podstatě loajální postavení českého národa uvnitř rakouské monarchie, absence vhodného autora i literární tradice (česká poezie měla k dispozici jediný lidový útvar, jímž byla lidová píseň, v duchu romantismu však pojímaná jako nedotknutelná svátost) a podobně.

Ve všech třech studiích použil Vodička téhož postupu. Nejprve pečlivě zjišťuje, zda existovaly a jaké byly podmínky pro přijetí cizího díla. Sleduje tedy společenskou a politickou situaci, dosavadní literární tradici a to, zda český básník vůbec mohl francouzského autora znát. Využívá přitom vydané korespondence, článků v soudobém tisku, dobových překladů a dalšího materiálu. Tyto pasáže

překvapují erudicí, znalostí, rozhledem po literárním kontextu, jakým mladý Vodička disponoval. Z tohoto hlediska byl ostatně oceněn už svými učiteli, pozitivistickými badateli Miloslavem Hýskem a Jiřím Horákem v posudku disertační práce o Bérangerovi (ŠteMbeRková 1994: 161, 162).

Důraz na dokládání tezí materiálem nebyl u Vodičky náhodný. Byl součástí jeho vědomého metodologického stanoviska. Svědčí o tom například partie ve studii o Vrchlickém a Banvillovi, v níž se Vodička ohrazuje proti postupu Šaldovu, který se tímto tématem zabýval již před ním. Vodičkovi nevyhovuje Šaldův intuitivní přístup a jeho zjištění vztahu obou básníků nazývá „odhadem“. Sám postupuje systematictěji, vědecktěji, vychází z pečlivé analýzy díla a všechny teze dokládá konkrétními fakty. Na rozdíl od běžných pozitivisticky orientovaných prací však nekupí zbytečná fakta, nýbrž vybírá, co je pro daný problém podstatné. Dalo by se říci, že propojuje pozitivistické ocenění materiálu a šaldovský nadhled, orientaci k postižení nejdůležitějších vztahů a významů.

Jádrem Vodičkových studií je samotná analýza díla, zaměřená nejen na ideové souvislosti a tematické složky, jak to dělala genetická komparatistika, ale – a to výrazně – také na formu díla, stavbu strofy, verše, rýmu, metafor apod. O tom svědčí pozornost věnovaná Banvillovým a Vrchlického rondelům, sonetům, odelletám, baladám či Bérangerově chansoně. Tady se zjevně hlásí ke slovu školení Mukařovského.

Komparací pak zjišťuje Vodička „stopy“ francouzského básníka v původním českém díle. Termínem „stopa“ se tu výslovně distancuje od pozitivistického pojmu „vliv“. Nejde mu totiž, jak již řečeno, o zjišťování původnosti či odvozenosti díla, ale o porozumění dílu samému. „Stopa“ přitom znamená takový jev, který vzniká složitou asimilací přejatého prvku, asimilací, do níž se promítá jak básnická individualita přijímajícího díla, tak literární tradice. Ve studii o Vrchlickém a Banvillovi Vodička píše: „[...] kdybychom jen a jen přihlíželi k formálním a motivickým obdobám, nepřispěli bychom ještě ničím k vystižení básnickovy osobnosti, neboť vnější podnět a popud neurčují ještě básnickovu individualitu [...], jež je nutně určována nejen prvky jedinečnými, nýbrž i tradičními a historickými [...]“ (vodička 1934: 111). Například erotická poezie Vrchlického, jak ukazuje Vodička, svou smyslností, anakreontskou hravostí a nezávažností, nezájmem o nitro člověka jeví zřetelnou souvislost s parnasistní poezií Banvillovou. Při bližším zkoumání ji s ní však nelze ztotožnit. Motiv ženy má u Vrchlického jiné, intimnější a individualizovanější tóny, vysvětlitelné jak literární tradicí (lyričnost, subjektivita české poezie), tak básnickovou osobní životní zkušeností. Ve studii o poezii Březinově a Baudelairově Vodička sleduje společný motiv zla, který Březina přejal od francouzského básníka společně s jeho zdrojem – schopenhauerovskou filozofií. Jemnou komparací motivu však odhaluje rozdíly v jeho chápání, dané odlišnou životní zkušeností i odlišným uměleckým záměrem obou autorů. Podle Vodičky se pesimismus Březinův oproti Baudelairovu zakládá na „neukožené vášni“, na

vnitřním osamocení, na apriorním přesvědčení o marnosti všech snah a tužeb po životním štěstí; je to pesimismus křesťanský, duchovní

ЛИТЕРАТУРА

1. Hrala, Milan (ed.). Kapitoly z dějin českého překladu. Karolinum, Praha, 2002.
2. Kamerou, tužkou a sprejem- Inspirační a polemická příručka pro budoucí novináře, dokumentaristy a umělce. Режим доступу: https://www.educon.cz/prilohy/projekty/kamerou_tuzkou_i_sprejem_cz.pdf
3. ŽVÁČEK, Dušan. Kapitoly z teorie překladu I: (odborný překlad). Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. ISBN 80-7067-489-X. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:a32af1b0-c14d-11e3-aec3-005056827e52>
4. Глушко О.В. Художня публіцистика: традиції, проблеми, перспективи. Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2345>

Тема 8.

ЛИТЕРАТУРНА КРИТИКА В ПРОСТОРІ ПУБЛІЦИСТИКИ

План

Рецензія як соціально-комунікативний феномен у публіцистиці.
Особливості перекладу рецензії в параметрах публіцистики.

Завдання для самостійного опрацювання

Особливості перекладу рецензії в параметрах художньої публіцистики.

Завдання для індивідуальної роботи

1. Опрацюйте основні тези статті:
Historica revue pro historii a příbuzné vědy 2020/1: Recenze a zprávy o literatuře.
Режим доступу: https://dokumenty.osu.cz/ff/journals/historica/2020-1/Literatura_1_2020.pdf

2. Опрацюйте тези презентації:

Novinová a časopisecká publicistika Recenze a kritika. Режим доступу:
<https://slideplayer.cz/slide/3636222/>

3. Перекладіть текст українською; прокоментуйте проблемні моменти, що виникли у процесі перекладу

FLIGG, David: *Dopis od Gideona : Krátký život hudebního génia*. Praha: Nakladatelství P3K 2019, 283 s.

V roce 2019 vydalo Nakladatelství P3K v překladu Hany Trojanové a Pavly Kotálové pozoruhodnou publikaci Davida Fligga *Dopis od Gideona : Krátký život hudebního génia*. Fligg působí na Royal Northern College of Music ve Velké Británii, kde založil kurz zabývající se hudbou ve Třetí říši. Autorova erudice v oblasti hudebního umění je patrná zejména ve výkladových pasážích knihy, které se zabývají skladatelskými počiny Gideona Kleina.

Gideon Klein je jednou z nejvýraznějších osobností internovaných do koncentračního tábora Terezín. Fligg ve své díle vykresluje obraz nadaného mladého hudebníka, skladatele a nadějného dirigenta od Gideonova narození (1919) až po jeho záhadami obestřenou smrt (1945) ve Fürstengrube, pobočném pracovním táboru Osvětimi.

Čtenářsky velmi příznivě jsou do narativu odborné statě implementována nejrůznější společensko-historická fakta z období první republiky a Protektorátu Čechy a Morava, která měla přímý vliv na Kleinův život. Výklad je zpestřen citacemi ze svědectví jedinců, kteří přežili nacistickou vyhlazovací mašinerii. Všechny osoby, jež přečkaly tzv. konečné řešení židovské otázky a jejichž vzpomínky jsou do publikace integrovány, se nějakým způsobem s Gideonem setkaly, a to v Terezíně, Osvětimi, ve Fürstengrube či během jeho studií v Praze v meziválečném období. Hana Žantovská, Gideonova blízká kamarádka, vzpomíná na jeho lásku k Praze: *Měl rád vltavské mosty a nábřeží, knihy veršů, malé kavárny a skoro všechny lidi – dětsky zvědavou, denně novou a nově vidoucí láskou, která víc než všechno ostatní prozrazuje umělce, zvláště hudebníka. Své kolegy chválil bez závidosti, přál jim úspěch* (s. 87).

Výklad je doplněn dopisy, které Gideon psal svým nejbližším. Například během cesty po Itálii, kterou absolvoval po úspěšně vykonané maturitě na Jiráskově gymnáziu, v korespondenci píše: *Jeli jsme devět hodin přes noc, dali jsme si kufry na plošinku, střídali se a spali si to až do Falconary. Tam jsme přisedli. V Riccione jsme si dali snídani, a pak jsme šli hledat hotel. Bylo tam všechno hrozně drahé, ale*

nakonec jsme našli výborný penzion za 27 lir se vším všudy. Na Riccione velmi levné (s. 76).

Jedním z nejmotivnějších momentů publikace je prezentace posledního dochovaného dopisu, který přerovský rodák napsal z Fürstengrube: *Drazí! Doufám, že obdržíte alespoň zprávu ode mne. Jsem na práci s mnoha jinými, máme velkou nouzi hlavně o chléb. Vzpomínám stále na Vás, milí, doufám, že jste pohromadě. Nezapomeňte na mne, pošlete balíčky s chlebem, umělým medem a vůbec vše, co se drží a je k jídlu. Mám to moc zapotřebí. Nejsem s drahými pohromadě, Líza snad pošle zprávu. Co Erik a (nečitelné)? Doufám, že na mne nezapomenou. Potřebuji pomoc co nejrychleji a nejčastěji. Nejlépe chléb a všechno, co seženete. Staré prádlo, košile, ponožky. Buďte zdraví a nezapomeňte na mne. Balíky posílejte na adresu odesílatele co nejrychleji. Doufám, že Vás brzy poté uvidím. Váš Kuň (s. 228).*

Publikace je diferencována do šesti kapitol. V první kapitole autor erudovaně seznamuje čtenáře s rodinou Gideona Kleina a s jeho dětstvím v Přerově, přičemž využívá značné množství obrazové dokumentace (zejména fotografií) z rodinného archivu rodiny Kleinových. Ve druhé kapitole jsou detailně popsána Gideonova pražská školní léta a také jsou představeny první skladatelské pokusy mladého hudebníka. V této kapitole jsou čtenáři rovněž seznámeni s životem mladých lidí během prvních let okupace (1939–1941) v Praze a s jejich vnímáním dané doby. Kapitola je uzavřena představením posledních Gideonových pražských skladeb. Třetí kapitola je věnována Gideonovu nucenému pobytu za zdmi koncentračního tábora Terezín s důrazem na kulturní aktivity, které v internačním táboře probíhaly. Čtenářská veřejnost je obeznámena s divadelní, výtvarnou a hudební produkcí, která se v Terezíně do značné míry rozvíjela. V této kapitole se životní osud mladého skladatele protne s životem Rafaela Schächtera, Hanse Krásy a mnoha dalších uznávaných umělců, kteří byli v terezínském ghettu uvězněni. Čtvrtá kapitola přibližuje tragický konec Gideonova života, a to v rámci pobytu ve vyhlazovacím táboře Osvětim a během následného přesunu do jeho pobočného pracovního tábora Fürstengrube. Pátá kapitola přibližuje okolnosti vzniku posledního Gideonova dopisu, který byl v této recenzi odcitován. Šestý úsek shrnuje osudy Gideonovy rodiny a známých po osvobození a přibližuje snahu Gideonovy sestry Lízy zachovat odkaz zavražděného nadějného hudebního skladatele.

Součástí publikace je souhrn významných dat a událostí spjatých se životem Gideona Kleina, chronologický seznam dochovaných dokončených a téměř dokončených Kleinových původních skladeb, kompozic a textů, bibliografie, poznámky a rejstřík.

Dopis od Gideona. Krátký život hudebního génia je kompilací studie o historicko-spoločenských aspektech období první republiky a Protektorátu Čechy a Morava, odborného výkladu o Gideonových skladbách, interpretace stěžejních událostí, které ovlivnily přístup nacistického Německa k Židům a Slovanům, a krátké exkurze do historie koncentračního tábora Terezín a vyhlazovacího tábora Osvětim. Na pozadí těchto složek seznamuje autor publikace čtenáře s krátkým životem Gideona Kleina.

V současné době panuje jistý boom ve vydávání svědectví přeživších nacistickou vyhlazovací mašinerií. Tato skutečnost je pochopitelná, a to zejména z důvodu snahy předat odkaz událostí holokaustu dalším generacím. Životopisná próza Davida Fligga se z okruhu těchto děl vymyká zejména důrazem na hudební analýzu Gideonových skladeb. Nejedná se tedy pouze o představení krátkého života přerovského rodáka, ale zároveň o rozsáhlou studii jeho hudební tvorby. Nejenom z tohoto důvodu lze tuto publikaci doporučit nejen čtenářům, kteří se zajímají o určité aspekty druhé světové války, ale také odborníkům v oblasti hudebního umění.

LITERATURA

1. Hrala, Milan (ed.). Kapitoly z dějin českého překladu. Karolinum, Praha, 2002.
2. Kamerou, tužkou a sprejem- Inspirační a polemická příručka pro budoucí novináře, dokumentaristy a umělce. Режим доступа: https://www.educon.cz/prilohy/projekty/kamerou_tuzkou_i_sprejem_cz.pdf
3. ŽVÁČEK, Dušan. Kapitoly z teorie překladu I: (odborný překlad). Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. ISBN 80-7067-489-X. Режим доступа: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:a32af1b0-c14d-11e3-aec3-005056827e52>
4. Jak napsat recenzi. Режим доступа: https://is.muni.cz/el/phil/podzim2016/IM115/um/Jak_napsat_recenzi.pdf
5. NOVOTNÝ, František. Literatura: jak (ne) psát recenze. *Neviditelný pes: první ryze český internetový deník* [online]. 2007. [cit. 2012-06-15]. Dostupné z: https://neviditelnypes.lidovky.cz/scifi/literatura-jak-ne-psat-recenze.A071128_223651_p_scifi_pag
6. PĚTROŠOVÁ, Alena. Jak napsat recenzi. *Equichannel.cz : nejstarší český zpravodajský server o koních a jezdeckví* [online]. 5.1.2010. Dostupné z: <https://equichannel.cz/clanky/z-redakce-equichannelu/jak-napsat-recenzi>

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Художня публіцистика: традиції, жанри.
2. Основні мовні засоби художньої публіцистики.
3. Специфіка публіцистичних текстів.
4. Тенденції використання жанрів у сучасній чеській публіцистиці.
5. Жанрова структура нарису.
6. Види нарисів. Нарис у друкованому виданні.
7. Замальовка. Замітка.
8. Портрет як один із найбільш популярних жанрів сучасного художньо-публіцистичного мовлення.
9. Есе: сучасна інтерпретація жанру.
10. Сатира: еволюція жанру (фейлетон, памфлет).
11. Становлення публіцистичної термінології української та чеської мови,
12. Жанрові, стильові, структурні і тематичні матричні складові художнього публіцистичного тексту першотвору, що підлягають відтворенню при перекладі.
13. Порівняльний перекладацький аналіз публіцистичних текстів оригіналу та перекладу.
14. Концептуальні відмінності текстів публіцистичного та інших стилів і необхідності застосування перекладацьких прийомів, що відбивають стан артефактів і ментафактів текстів оригіналу відповідно нехудожнього та художнього мовлення.
15. Портретний нарис: розповідь про непересічну особистість. Відмінність нарису від жанру біографії.
16. Мова і стиль нарису: роль деталі.
17. Специфіка перекладу нарису чеською мовою та з чеської українською.
18. Особливість перекладу есе.
19. Стиль і мова есе. Жанроутворюючі риси есе.
20. Сатира і гумор у художній публіцистиці.
21. Специфіка перекладу фейлетонів.
22. Фейлетони сюжетні і безсюжетні, сатиричні і гумористичні.

23. Памфлет - жанр, що «все спалює». Памфлет як породження традиції нетерпимості.
24. Специфіка перекладу засобів комізму: іронія, сарказм, гіпербола, літота, гротеск, пародія, оксюморон, парадокс, чорний гумор.
25. Особливість перекладу портрету як одного із найпопулярніших жанрів сучасного художньо-публіцистичного мовлення.
26. Жанр літературного портрету в чеській художній публіцистиці
27. Особливість перекладу художньо-публіцистичної статті.
28. Жанрові різновиди художньо-публіцистичної статті (проблемна, оглядова, полемічна, літературно-критична, ювілейна, науково-популярна).
29. Рецензія як соціально-комунікативний феномен у публіцистиці.
30. Особливості перекладу рецензії в параметрах публіцистики.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Palkovičová E. Úvod do štúdia umeleckého prekladu. Univerzita Komenského v Bratislave 2015. 160 s. Режим доступу:
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/krom/Uvod_do_studi_a_umeleckeho_prekladupre_hispanistov_.pdf
2. Zehnalová J. Aspekty literárního překladu: mediační úloha překladatele Univerzita Palackého Olomouc, 2020. 246 s.
3. Глушко О.В. Художня публіцистика: традиції, проблеми, перспективи. Режим доступу:
<http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2345>

Допоміжна література

1. Alabán F. Preklad a jazyková kultúra. Belanium, 2017. 178 s.
2. Bednaříková B., Dokulilová K., Kabelka P. Překlad jako kulturní transpozice. 1. Vyd., 2017, 160 s.
3. Hrdlička, M., Gromová, E., ed. Antologie teorie uměleckého překladu (výběr z prací českých a slovenských autorů). Ostrava: 2004. 344 s.

https://www.academia.edu/4366671/Tvoriv%C3%A9_prekladate%C4%BEsk%C3%A9_reflexie_Umeleck%C3%BD_preklad_v_te%C3%B3rii_a_praxi

4. Janecová E., Kráľová B. Tvorivéprekladateľské reflexie (umelecký preklad v teórii a praxi).Tribun EU, 2011.
5. Knittlová D., Grygová B. Zehnalová J. Překlad a překládání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2010.
6. Krijtová O. Havlíková V. Pozvání k překladatelské praxi. 2 v. vyd. 2013. 158 s.
7. Madyar O., Slivková I. Preklad v stredoeurópskom kultúrnom kontexte. Učebnica pre ukrajinských študentov. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2021
8. Rusin Dybalská R. Zakopalová L. , Tvůrčí překlad ve výukovém procesu napolsko-českém příkladu. Karolinum, 2014. 200 s.
9. ŽVÁČEK, Dušan. Kapitoly z teorie překladu I: (odborný překlad). Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. ISBN 80-7067-489-X. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:a32af1b0-c14d-11e3-aec3-005056827e52>
- 10.Алексеєва Л.О. Виразальні засоби мови у текстах розмовного, художнього та публіцистичного стилів. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 202 с
- 11.Антонівська М.О. Головні особливості функціонування та перекладу метафор у сфері публіцистичного дискурсу //Молодий вчений. - № 4 (1). 19-23 с
- 12.Бублейник Л.В. Проблематика художнього перекладу: семантико-стилістичні аспекти: навч. посіб. Луцьк: Видавництво ВІЕМ, 2011. 164 с.
- 13.Гарачковська О. Есе в художній публіцистиці: нові стильові конструкції // Теорія і практика журналістики № 2(10) (2022) Режим доступу: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/269831>
- 14.Глушко О. К. Художня публіцистика: європейські традиції і сучасність. К.: Арістей, 2010. 192 с.
- 15.Глушко О.В. Художня публіцистика: традиції, проблеми, перспективи. Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2345>

- 16.Гордієнко Н. М. Поняття перекладацької еквівалентності як центральна проблема теорії художнього перекладу. *Філологічні науки*. Софія : «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2012. 104 с
- 17.Засекін С. Психолінгвістичні універсалиї перекладу художнього тексту: монографія. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 272 с.
- 18.Кочерган М. П. До питання про безеквівалентну лексику і лакуни та способи їх компенсації. *Проблеми зіставної семантики*. Збірник статей за доповідями Міжнародної наукової конференції з проблем зіставної семантики. Київ, 1999. С. 42–45
- 19.Мінкова О. Ф. Експресивний потенціал засобів вторинної номінації в мові новітньої української публіцистики. Мелітополь: Вид. будинок ММД, 2012. 175 с.
- 20.Мотрук В., Тищук А. Художній переклад як важливий засіб формування духовної культури школярів і студентів// Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 2 (32) 2014. С.99-102.
- 21.Ревуцька С., Жужгіна-Аллахвердян Т., Введенська В., Остапенко С., Удовіченко Г. Особливості художнього перекладу: граматичний аспект : монографія. ДонНУЕТ. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2018. 116 с.
- 22.Павленко О. Г. Художній переклад як носій культурної пам'яті// Питання літературознавства /Pytannia literaturoznavstva/ Problems of Literary Criticism /№ 97/ /2018/ Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/326441971.pdf>
- 23.Савчук Г.В., Дашкова К.В. Особливості перекладу художньої літератури // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, СеріяФілологія, 2018, №35. Том 2. С. 79-81. Режим доступу: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v35/part_2/22.pdf
- 24.Швачко С. О. Перекладознавча модифікація номінативних та комунікативних одиниць (на матеріалі приказок, прислів'їв та загадок) /С. О. Швачко, І. К. Кобякова // Jazyk a kultura, Linguo-Cultural and Translation Interpretation Centre of Excellence at the Faculty of Arts at Faculty of Arts.№ 41–42.University of Prešov, 2020. С. 134–140.

- 25.Шемуда М. Художній переклад як чинник міжкультурної комунікації. Наукові записки НДУ імені В. Гоголя. Філологічні науки. Книга 1. 2013. С. 164–168.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

<https://www.databaze-prekladu.cz/>

Vícejazyčný slovník <https://slovník.seznam.cz/>

Akademický slovník současné češtiny <https://slovníkcestiny.cz/uvod.php>

Současná lexikologie a lexikografie Ústav pro jazyk český AV ČR

<http://lexiko.ujc.cas.cz/>

Ukrajinsko-český slovník neologizmů <http://www.slu.cas.cz/ukrneo/ukrneo.html>

Slovník spisovného jazyka českého <https://ssjc.ujc.cas.cz/>

www.iliteratura.cz